

3.4 อำเภอบัวใหญ่

3.4.1 ประวัติความเป็นมา

คำว่า “บัวใหญ่” นี้มาจากชื่อของหมู่บ้านคือหมู่บ้านบัวใหญ่ สันนิษฐานว่าเป็นชื่อหนองน้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในหมู่บ้าน มีผู้เล่าว่าบัวพันธุ์ใหญ่เกิดขึ้นในหนองน้ำเต็มไปหมด จนมีผู้ตั้งชื่อว่าบึงบัวใหญ่และเป็นชื่อของหมู่บ้านนี้ด้วย ก่อนที่จะได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอบัวใหญ่เดิมมีฐานะเป็นด่านชื่อว่า “ด่านนอก” มีหัวหน้าด่านเก็บส่วยภาษีอากรจัดส่งทางราชการเป็นประจำทุกปี ที่ทำการด่านอยู่ที่บ้านทองหลางใหญ่ ตำบลกุดจอก ต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ. 2429 จึงได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอชื่อว่า “อำเภอด่านนอก” และได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งอยู่ที่บ้านทองหลางน้อย ตำบลคอนตะหินิน ต่อมาในปี พ.ศ. 2455 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอด่านนอกมาตั้งอยู่ที่บ้านบัวใหญ่ และในปีเดียวกันนั้นได้เปลี่ยนชื่อจาก อำเภอด่านนอก มาเป็น “อำเภอบัวใหญ่” ตามชื่อของหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2470 ทางราชการได้ก่อสร้างเส้นทางรถไฟสาย นครราชสีมา – ขอนแก่น และได้ตั้งชุมทางสถานีบัวใหญ่ขึ้น ทำให้อำเภอบัวใหญ่ได้กลายเป็นย่านสถานีรถไฟ ย่านตลาดการค้า ชุมชนจึงหนาแน่นขึ้นพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2480 ได้เปิดใช้ทางหลวงแผ่นดินสาย บัวใหญ่ – ชัยภูมิ ความเจริญได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และใน ปี พ.ศ. 2494 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากบ้านบัวใหญ่ มาตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอปัจจุบัน

3.4.2 ที่ตั้งอำเภอ อาณาเขต ขนาดพื้นที่

พื้นที่อำเภอบัวใหญ่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนครราชสีมา บนที่ราบสูงโคราชระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 – 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 102 – 103 องศาตะวันออก มีระยะห่างจากจังหวัดนครราชสีมาโดยทางรถยนต์ 101 กิโลเมตร โดยทางรถไฟ 85 กิโลเมตร อำเภอบัวใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 548.48 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 296,662 ไร่ มีประชากร 81,685 คน

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบัวลาย อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกง และอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสีดาและอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอแก้งสนามนาง และอำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา

3.4.3 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะทางภูมิอากาศ

สภาพพื้นที่ของอำเภอบัวใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและที่ดอน ไม่มีภูเขา พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 140-250 เมตร ทางด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่ราบสูง ใช้เป็นที่ทำไร่และลาดเอียงมาทางทิศใต้ของอำเภอ ทางตอนกลางเป็นที่ลุ่มเหมาะกับการทำนา

สภาพทางภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาว ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์

3.4.4 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ

1) การประกอบอาชีพ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรในเขตอำเภอบัวใหญ่โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน รองลงมาคือการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 140 แสดงการประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่

อาชีพ	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่มีอาชีพ	610	714	1,324
นักเรียน	4,655	4,459	9,114
นักศึกษา	368	527	895
ทำนา	10,270	11,394	21,664
ทำไร่	134	132	266
ทำสวน	10	8	18
ประมง	2	1	3
ปศุสัตว์	4	4	8
รับราชการ	310	268	578
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	12	18
พนักงานบริษัท	66	67	133
รับจ้างทั่วไป	2,889	2,468	5,357
ค้าขาย	352	486	838
ธุรกิจส่วนตัว	26	35	61
อื่นๆ	1,425	1,616	3,041
รวมทั้งสิ้น	21,127	22,191	43,318

ที่มา : ข้อมูล จปฐ อำเภอบัวใหญ่ (2553)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่ได้จากการสำรวจนี้ ไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านหรืออาศัยอยู่จริงได้

2) รายได้ จากข้อมูลพบว่า ตำบลด่านช้างมีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดจำนวน 59,617.37 บาทต่อคนต่อปี ประชากรโดยส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก รองลงมาคือ ตำบลคอนตะหนักมีรายได้เฉลี่ย จำนวน 52,001.11 บาทต่อคนต่อปี และพบว่าตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ตำบลห้วยยางจำนวน 43,382.60 บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 141 แสดงรายได้จำแนกรายตำบลของอำเภอบัวใหญ่

ลำดับ	ตำบล/เทศบาล	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
1	กุคจอก	47,960.99
2	ขุนทอง	51,634.29
3	คอนตะหนัก	52,001.11
4	ด่านช้าง	59,617.37
5	โนนทองหลาง	43,576.75
6	บัวใหญ่	45,371.46
7	เสมาใหญ่	49,901.64
8	หนองแจ้งใหญ่	51,069.74
9	หนองบัวสะอาด	46,407.28
10	ห้วยยาง	43,382.60
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของคนในพื้นที่		48,474.52

ที่มา : ข้อมูล จปฐ อำเภอบัวใหญ่ (2553)

หมายเหตุ : รายได้เฉลี่ยต่อคนในพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นรายได้รวมของทุกครัวเรือนในพื้นที่นั้นหารด้วยจำนวนคนทั้งหมดในพื้นที่

3) รายจ่าย ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีการสำรวจค่าใช้จ่ายของประชาชนจำนวน 10 ตำบล เรื่อง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มีข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้

ตารางที่ 142 แสดงรายจ่ายภาพรวมจำแนกตามประเภทของรายจ่าย ของอำเภอบัวใหญ่

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	47,709,341
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	47,709,341
ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	82,550,887
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	82,550,887
ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	64,708,541
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	64,708,541

ตารางที่ 142 แสดงรายจ่ายภาพรวมจำแนกตามประเภทของรายจ่าย ของอำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าเครื่องจักรต่างๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	2,512,384,770
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	2,512,384,770
ค่าใช้จ่ายเพื่อการซื้อข่าวสาร	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	50,853,412
	จำนวนรวม	50,853,412
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	116,403,314
	จำนวนรวม	116,403,314
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขนมกรูบกรอบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	41,585,427
	จำนวนรวม	41,585,427
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	79,695,703
	จำนวนรวม	79,695,703
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	13,775,125
	จำนวนรวม	13,775,125
ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	13,714,645
	จำนวนรวม	13,714,645
ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	75,048,405
	จำนวนรวม	75,048,405
ค่าการเดินทาง (ค่าน้ำมันรถ ค่าโดยสาร)	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	57,222,913
	จำนวนรวม	57,222,913

ตารางที่ 142 แสดงรายจ่ายภาพรวมจำแนกตามประเภทของรายจ่าย ของอำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน(บาท)
ค่าน้ำ ค่าไฟ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	42,500,284
	จำนวนรวม	42,500,284
ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	63,693,958
	จำนวนรวม	63,693,958
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	46,036,996
	จำนวนรวม	46,036,996
ค่าบันเทิง หวย และการพนัน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	12,516,891
	จำนวนรวม	12,516,891
ค่าบุหรี่ยี่ห้อ ยาสูบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	11,475,177
	จำนวนรวม	11,475,177
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	90,319,928
	จำนวนรวม	90,319,928
รวมทั้งหมด		3,472,195,717

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา (2553)

4) หนี้สินและ เงินออม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) อำเภอบัวใหญ่ ปี พ.ศ. 2553 พบกว่าเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีหนี้สินจากการกู้ ธกส. รวมกันจำนวน 1,152 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่กู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพจำนวน 960 ล้านบาท กู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษารวมกันประมาณ 104.9 ล้านบาท และกู้เพื่อชำระหนี้ในระบบประมาณ 87.1 ล้านบาท

จากข้อมูลบัญชีครัวเรือนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบัวใหญ่ ปี พ.ศ. 2554 พบว่าประชากรในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีหนี้สินรวมทั้งอำเภอจำนวน 204,130,637.00 บาท โดยเฉลี่ยจำนวน 5,579.26 บาทต่อคนต่อปี

ส่วนเงินออมจากบัญชีครัวเรือน ประชากรพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีเงินออมเฉลี่ยจำนวนเงิน 4,752.17 บาทต่อคนต่อปี

5) กลุ่มองค์กร

ก. กลุ่มองค์กรชุมชนและ องค์กรทางสังคมที่เข้มแข็งในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ มีกลุ่มประเภทกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดังนี้

ตารางที่ 143 แสดงกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็งในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรมหลัก	ชื่อประธานกลุ่ม
คณะกรรมการพัฒนาสตรี หมู่บ้านระดับอำเภอ	963	พัฒนาอาชีพของกลุ่มสตรี ระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ	นาง กวย เกตุนอก
กองทุนหมู่บ้านจำนวน 138 กองทุน	11,880	ออมเงินและบริหารจัดการเงิน ให้สมาชิกกลุ่มกู้และติดตาม การชำระเงินคืน	นายพิณิศ เกศนอก
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตจำนวน 112 กลุ่ม	14,051	การออมเงิน ยอดเงินออมรวม จำนวน 39,358,717 บาท	นาย พิศ การงาน
อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.)	1,620	ดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานของ ประชาชนในพื้นที่	นส.เพลินพิศ ดีโสภามาตร 1 ถ.บ้านจาน ต.บัวใหญ่
ชมรมอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอบัวใหญ่	200	ดูแลและพัฒนาอาชีพ ประชาชน	นายของอาจ ชุนสาย

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบัวใหญ่ (2554)

ข. กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการโอท็อป อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์โอท็อป ดังนี้

ตารางที่ 144 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อป ที่อยู่และประธานกลุ่ม พื้นที่อำเภอบัวใหญ่

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรมหลัก	ชื่อประธานกลุ่ม/สถานที่ติดต่อ
กลุ่มผลิตเกลือ ไอโอดีน	35	บรรจุเกลือใส่ถุงพลาสติก น้ำหนักถุงละ 100 กรัม	นางอุรรัตน์ โพธิ์นา 42 ม. 1 ต.โนนทองหลวง
กลุ่มอาชีพทำขนม ถั่วตัด	21	ทำขนมถั่วตัดผลิตจากถั่วลิสง อร่อย สะอาด ถูกหลักอนามัย	นางสุจริต การบรรจง 74 หมู่ 10 ต.ดอนตะหนิน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	55	ทำข้าวกล็องเป็นสินค้าเพื่อ บริโภคในครัวเรือน	นางสุภาภรณ์ ชนกันฑาทักษ์ 5/1 หมู่ 8 ต.บัวใหญ่
กลุ่มเกษตรกรทำนา ตำบลหนองแจ้งใหญ่	55	ผลิตข้าวเพื่อ บริโภค ใน ครัวเรือน และบรรจุถุงจำหน่าย	นายดำรง จันทร์ภิรมย์ 54 หมู่ 2 ต.หนองแจ้งใหญ่

ตารางที่ 144 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อป ที่อยู่และประธานกลุ่ม พื้นที่อำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรมหลัก	ชื่อประธานกลุ่ม/สถานที่ติดต่อ
กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์	12	ผลิตผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากสมุนไพรสี	นางหนูเจน ก่อหาญ 4 หมู่ 11 ต.บัวใหญ่
กลุ่มน้ำหมักชีวภาพ	32	ผลิตน้ำกระชายดำหมักชีวภาพและน้ำหมักลูกยอ	นางธารฤทัย ขอเหนียวกลาง 36/1 หมู่ 5 ตำบลขุนทอง
กลุ่มทอผ้าไหมลายซิดบ้านด่านช้าง	35	ผลิตผ้าลายซิด (รหัสโอท็อป 301200394701)	คุณสุคใจ จันทร์ภิรมย์ 97 หมู่ 1 ตำบลห้วยยาง
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองไข่น้ำ	35	ผลิตผ้าไหมทอเป็นผืน มีให้เลือกหลากหลายลาย	นางสมนึก ไร่ดี 24 หมู่ 10 ต.หนองแจ้งใหญ่
กลุ่มผ้าไหมโนนตัว	45	ผลิตผ้าทอพื้นเมือง ทอจากเส้นไหมธรรมชาติ	นางแว่น บรรดาศักดิ์ 14 หมู่ที่ ตำบลเสมาใหญ่
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านเพ็ดน้อย	32	ผลิตผ้าไหมหางกระรอก (รหัสโอท็อป 301200414701)	นางทองมา บรรดาศักดิ์ 38 หมู่ 2 ต.กุดจอก
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยยาง	12	ผลิตผ้าไหมทอมือและย้อมสีธรรมชาติ	นางนาง นุเสนา 66 หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยยาง
กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านขุนทอง	12	ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ (รหัสโอท็อป 301200404701)	นางเรียบ อนุเวทย์ 10 หมู่ 6 ตำบลขุนทอง
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านรูกฟ้า	23	ผลิตผ้าไหมหลากหลายชนิด ทั้งผ้าไหมมัดหมี่	นางสุภี ชีวะวิโรจน์ 7/1 หมู่ 11 ต.ด่านช้าง
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนตัว	12	ผลิตผ้าไหมทอมือลายซิด (รหัสโอท็อป 301200545201)	นายคำผิง ผึ้งนอก 52 หมู่ 6 ต.เสมาใหญ่
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองเม็ก	12	ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ (รหัสโอท็อป 301200574701)	คุณทองย่น ภักดีโชติ 74 หมู่ 9 ตำบลด่านช้าง
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองกระทุ่ม	34	ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ (รหัสโอท็อป 301200514701)	นางจันทร์ ซองผม หมู่ 2 ต. หนองบัวสะอาด
กลุ่มทอเสื่อกกบ้านดอนแปะ	25	ทอเสื่อกก (รหัสโอท็อป 301200244701)	นางสุดสวาท บุญมา 50 หมู่ 8 ตำบลกุดจอก
กลุ่มทอเสื่อกกชุมชนดอนขุนสนธิ	42	ทอเสื่อกก (รหัสโอท็อป 301200294701)	นางทองใส สุวรรณดี 29 หมู่ 13 ตำบลบัวใหญ่
กลุ่มทอเสื่อกก (เสื่อจันทบูรณ)	32	ผลิตผลิตภัณฑ์เสื่อจันทบูรณ ผลิตมาจากต้นกก ทอมือ	นางจรุงศรี ประจง 16 หมู่ 8 ต.กุดจอก
กลุ่มทอเสื่อบ้านหญ้าคา	23	ผลิตเสื่อ (รหัสโอท็อป 301200274701)	นางวรรณวิษา มนตรีหาญ 88 หมู่ 6 ตำบลขุนทอง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบัวใหญ่ (2554)

3.4.5 ลักษณะทางสังคม

1) ด้านประชากร อำเภอบัวใหญ่มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 16,405 ครัวเรือน มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 68,684 คน โดยแยกเป็นชายจำนวน 34,424 คน หญิงจำนวน 34,260 คน คิดแยกเป็นรายตำบล ดังนี้

ตารางที่ 145 แสดงจำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากรจำแนกตามเพศ ในเขตอำเภอบัวใหญ่

ตำบล	ครัวเรือน (หลัง)	ประชากร (คน)		
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
กุดจอก	1,246	2,830	2,808	5,638
ขุนทอง	1,876	3,978	3,927	7,905
คอนตะหนัก	1,023	2,105	2,205	4,310
ด่านช้าง	1,571	3,787	3,753	7,504
โนนทองกลาง	2,072	4,408	4,246	8,654
บัวใหญ่	1,914	4,344	4,395	8,739
เสมาใหญ่	1,330	2,488	2,534	5,022
หนองแจ้งใหญ่	1,708	3,347	3,288	6,635
หนองบัวสะอาด	1,655	3,345	3,345	6,690
ห้วยยาง	1,760	3,792	3,759	7,551
รวม	16,405	34,424	34,260	68,684

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอบัวใหญ่ (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2553)

จากการสำรวจจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ณ วันสำรวจประชากร ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับอำเภอ (จปฐ.2) ปี พ.ศ. 2554 พบว่าอำเภอบัวใหญ่ มีประชากรจำแนกตามช่วงอายุ ดังนี้

ตารางที่ 146 แสดงช่วงอายุของประชากรจำแนกตามเพศ ในอำเภอบัวใหญ่

ช่วงอายุประชากร (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปี	167	171	338
1 – 2	478	424	902
3 – 5	930	837	1,767
6 – 11	2,087	1,929	4,016
12 – 14	1,190	1,114	2,304
15 – 17	1,101	1,039	2,140

ตารางที่ 146 แสดงช่วงอายุของประชากรจำแนกตามเพศ ในอำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

ช่วงอายุประชากร (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
18 – 25	1,815	1,819	3,634
26 – 49	6,412	7,317	13,729
50 – 60	3,130	3,379	6,509
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	3,130	3,792	6,922
รวมทั้งหมด	20,440	21,821	42,261

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบัวใหญ่ (2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

2) ด้านการศึกษา

ก. ระดับการศึกษาของประชากรในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ พบว่าประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาโดยเฉพาะในช่วงชั้น ป.4 - ป.6 รองลงมาคือ ผู้ที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 147 แสดงระดับการศึกษาของประชากรอำเภอบัวใหญ่

ระดับการศึกษา	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่เคยศึกษา	575	565	1,140
ต่ำกว่า ป.4	1,729	1,679	3,408
ป.4-6	11,218	12,831	24,049
ม.ศ. 1-3	110	74	184
ม.1-3	2,699	2,341	5,040
ม.ศ.4-5	89	45	134
ม.4-6	1,166	1,299	2,465
ปวช.	353	333	686
ปวศ.	350	388	738
ปริญญาตรี	448	680	1,128
ปริญญาโท	33	12	45
ปริญญาเอก	2	1	3
อื่นๆไม่ระบุ	1,668	1,573	3,241
รวม	20,440	21,821	42,261

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบัวใหญ่ (2553)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

ข. สถานศึกษา ครูและนักเรียน อำเภอบัวใหญ่มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 68 แห่ง มีครูจำนวนทั้งหมด 499 คน และมีนักเรียนจำนวนทั้งหมด 7,530 คน โดยเฉลี่ยจำนวนครู 1 คนต่อจำนวนนักเรียนประมาณ 16 คน

ตารางที่ 148 แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนนักเรียนและจำนวนครู อำเภอบัวใหญ่

ตำบล/เทศบาล	จำนวนโรงเรียน				จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประถม	มัธยม	ขยายโอกาส		
กุดจอก	1	3	0	1	558	37
ขุนทอง	1	7	1	1	1,955	91
คอนตะหินิน	1	3	0	0	342	28
ด่านช้าง	1	2	0	2	599	43
โนนทองกลาง	1	5	1	3	944	67
บัวใหญ่	1	4	2	2	494	48
เสมาใหญ่	1	3	0	1	469	48
หนองแจ้งใหญ่	1	5	0	0	470	35
หนองบัวสะอาด	1	3	0	3	853	53
ห้วยยาง	1	4	0	2	846	49
รวมทั้งอำเภอ	10	39	4	15	7,530	499

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 (2554)

ค. การศึกษานอกระบบ มีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน หรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในระดับอำเภอจำนวน 1 แห่ง และมีศูนย์บริการระดับตำบล มีจำนวนตำบล ๆ ละ 1 แห่ง มีห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จำนวน 1 แห่ง และมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวน 3 แห่ง

3) ด้านการสาธารณสุข

ก. สถานบริการด้านการสาธารณสุขและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 149 แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุข อำเภอบัวใหญ่

สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน (แห่ง)	หมายเหตุ
โรงพยาบาลประจำอำเภอ	1	ขนาด 60 เตียง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	12	
โรงพยาบาลเอกชน	1	
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	1	
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	4	

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบัวใหญ่ (2554)

ข. บุคลากรทางด้านสาธารณสุข (ไม่นับรวมเอกชน) ซึ่งในที่นี่หมายถึงบุคลากรในโรงพยาบาล อำเภอบัวใหญ่ มีบุคลากรดังนี้

ตารางที่ 150 แสดงจำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข อำเภอบัวใหญ่

บุคลากร	จำนวน (คน)	ประชากรต่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ 1 คน
แพทย์	18	4,639
ทันตแพทย์	5	16,702
เภสัชกร	6	13,918
พยาบาลวิชาชีพ	74	1,128
นักวิชาการ	7	9,812
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	1,620	42
สาธารณสุขอำเภอ	14	4,906
บุคลากรประจำโรงพยาบาลส่งเสริมฯ	14	4,906

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบัวใหญ่ (2554)

ค. สถานการณ์ด้านสาธารณสุข โรคที่จะต้องเฝ้าระวังสำหรับพื้นที่อำเภอบัวใหญ่จำนวน 10 อันดับแรก โดยมีจำนวนและอัตราการป่วยต่อประชากรหนึ่งแสนคน ดังนี้

ตารางที่ 151 แสดงโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา 10 อันดับ ของอำเภอบัวใหญ่

อันดับ	โรค	จำนวนป่วย	อัตราป่วย
1	อุจจาระร่วง	1,286	1,911.87
2	อาหารเป็นพิษ	288	428.16
3	ไข้หรือไข้ไม่ทราบสาเหตุ	287	426.68
4	ไข้เลือดออก	109	283.34
5	ปอดบวม	93	138.26
6	สุกใส	624	1,650.66
7	ไข้หวัดใหญ่	109	283.34
8	โรคตาแดง	105	277.76
9	งูสวัด	93	246.01
10	เลปโตสไปโรซิส	79	208.98

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบัวใหญ่ (2554)

ง. อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2549 – 2553 ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โดยใช้อัตรา 1 : 1,000 ของประชากร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 152 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรอำเภอบัวใหญ่

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร	อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร
2549	84,133	-
2550	83,649	-0.58
2551	83,699	0.6
2552	83,639	- 0.7
2553	83,760	0.14

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2553)

4) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีการดำเนินการทั้งเชิงป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหา โดยเป็นการทำงานร่วมมือระหว่างปกครองอำเภอ สถานีตำรวจภูธรอำเภอบัวใหญ่ ร่วมกับสำนักงานคุมประพฤตินครราชสีมา สาขาบัวใหญ่ รวมทั้งประสานงานกับทางคณะกรรมการหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการสร้างและพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านที่ปลอดภัยจากภัยอันตราย รวมทั้งการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่จะเข้าไปสู่ชุมชนท้องถิ่น

ส่วนในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการจัดตั้งเวรยาม การตั้งด่านตรวจบนทางสัญจร การออกตรวจ การเฝ้าระวังและแจ้งเหตุความไม่สงบ เพื่อความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน หรือการรักษาความปลอดภัยสถานที่ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลสำคัญ

นอกจากนี้มีการจัดตั้งแหล่งข่าวในการแจ้งข่าวสารแก่ทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในท้องที่หมู่บ้าน และจัดให้มีรถยนต์ตรวจการเคลื่อนที่เร็วของสถานีตำรวจภูธรอำเภอบัวใหญ่ ออกตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตพื้นที่หมู่บ้านและตำบล ภายในอำเภอและบริเวณเขตรอยต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด

5) ด้านศาสนา องค์กรทางศาสนาในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มี สถาบันทางศาสนา ได้แก่ วัดจำนวน 31 แห่ง สำนักสงฆ์จำนวน 45 แห่ง มีโบสถ์คริสต์จำนวน 1 แห่ง มีพระภิกษุจำนวนทั้งหมด 588 รูป

6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ได้แก่

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านป่าตอง หมู่ที่ 1 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่

- ด้านหัตถกรรม ได้แก่ การทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ในอำเภอบัวใหญ่ยังมีประชาชนหลายกลุ่มยังคงมีการรักษาและสืบทอดภูมิปัญญานี้สู่รุ่นหลัง จะเห็นได้ว่าสินค้าโอท็อปจำนวนมากในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ จะเป็นสินค้าผ้าไหมจากหมู่บ้านต่าง ๆ เช่น กลุ่มทอผ้าไหมลายขิดบ้านด่านช้าง ตำบลห้วยยาง กลุ่มทอผ้าไหมลายขิดบ้านคอนตะหนิน หมู่ที่ 5 ตำบลคอนตะหนิน และ

กลุ่มอื่น ๆ อีกมากมาย ส่วนด้านการจักสาน เช่น นายเม่า คำสาकु อยู่บ้านเลขที่ 23 หมู่ 10 บ้านคุ่มะค่า ตำบลกุดจอก มีความรู้ด้านการจักสานไซ สุ่ม บั้งก็ ตะกร้าใบเล็ก กลาง ใหญ่ และอื่น ๆ

7) ด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ด้วยพื้นที่อำเภอบัวใหญ่เป็นชาวไทย-ลาว อพยพเข้าไปอยู่เป็นหลัก ดังนั้นภาษาท้องถิ่นที่ใช้จะเป็นภาษาลาวมากกว่าภาษาไทยโคราช

- งานประเพณีที่มีการจัดกันเป็นประจำคืองาน “งานบัวไหมบัวใหญ่” เป็นงานที่จัดเพื่อนำผลงานหรือผลผลิตของผ้าไหมที่ชาวบ้านในพื้นที่ผลิตได้มาจัดจำหน่ายและประกวด รวมทั้งเป็นโอกาสให้คนจากถิ่นต่าง ๆ ได้มาชื่นชมความงามของผ้าไหม และชาวบ้านด้วยกันเองในพื้นที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการผลิตผ้าไหมไปพร้อม ๆ กัน

- การจัดงานประเพณีสงกรานต์เพื่อสืบสานวัฒนธรรมไทยโดยในงานจะมีการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การแข่งพายเรืออีโปง ชกมวยทะเล รำวงย้อนยุค กินข้าวพาลง การรดน้ำคำหัวขอพรจากผู้ใหญ่ ซึ่งสถานที่ที่จัดเป็นประจำคือ วัดสระใหญ่

8) ด้านกีฬาและนันทนาการ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทางราชการ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละตำบลจัดขึ้น เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาประจำปี เพื่อสร้างความสามัคคีและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของกลุ่มเยาวชนแต่ละตำบลหรือแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งบางครั้งก็มีกิจกรรม โครงการ สัปดาห์ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาและนันทนาการที่จัดโดยการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอบัวใหญ่ หรือบางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบรรจุแผนการพัฒนากีฬาและนันทนาการอยู่ในแผนการพัฒนาด้วย เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแจ้งใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนตะหินิน องค์การบริหารส่วนตำบลกุดจอก เทศบาลเมืองบัวใหญ่

3.4.6 ลักษณะทางการเกษตร

1) ด้านกิจกรรม อำเภอบัวใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 230,808 ไร่ ครอบคลุมครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 9,670 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเกษตรกรในพื้นที่ใช้ที่ดินสำหรับการเพาะปลูกข้าวมากที่สุด ซึ่งแยกได้ ดังนี้

ตารางที่ 153 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรและครัวเรือนเกษตรกรแยกเป็นรายตำบล อำเภอบัวใหญ่

ตำบล	พื้นที่ (ไร่)	พื้นที่ทำเกษตร(ไร่)	ครัวเรือนเกษตรกร	นา (ไร่)	อ้อย (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)
กุดจอก	23,276	20,656	835	18,065	0	0
ขุนทอง	31,005	26,527	1,294	23,080	768	566
คอนตะหินิน	15,318	15,527	826	13,940	0	0
ด่านช้าง	20,186	18,170	812	9,450	501	1,393
โนนทองกลาง	36,112	33,866	1,187	26,495	0	3,500
บัวใหญ่	28,346	23,638	696	12,760	535	2,075
เสมาใหญ่	17,500	16,321	845	14,480	0	0

ตารางที่ 153 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรและครัวเรือนเกษตรกรแยกเป็นรายตำบล อำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

ตำบล	พื้นที่ (ไร่)	พื้นที่ทำเกษตร(ไร่)	ครัวเรือนเกษตรกร	นา (ไร่)	อ้อย (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)
หนองแจ้งใหญ่	22,412	20,431	796	14,250	2,400	843
หนองบัวสะอาด	30,183	29,366	1,218	18,690	2,938	2,857
ห้วยยาง	30,443	26,306	1,161	26,495	4,398	1,266
รวม	254,781	230,808	9,670	177,705	11,540	12,500

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบัวใหญ่ (2554)

ตารางที่ 154 แสดงพืชเศรษฐกิจ พื้นที่ปลูก ผลผลิตเฉลี่ยและครัวเรือนที่ปลูก อำเภอบัวใหญ่

ลำดับที่	พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตโดยเฉลี่ย (ตัน/ปี)	จำนวนครัวเรือน
1	ข้าว	177,705	95,072	5,077
2	มันสำปะหลัง	12,500	28,750	625
3	พริก	500	50	150
4	ข้าวโพด	800	720	25
5	อ้อย	11,540	13,028	577

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบัวใหญ่ (2554)

2) ด้านปศุสัตว์ พื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีเกษตรกรผู้ทำการปศุสัตว์จำนวน 13,025 ครอบครัวยังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 155 แสดงการทำปศุสัตว์ อำเภอบัวใหญ่

ประเภทสัตว์	จำนวนสัตว์ (ตัว)	จำนวนครัวเรือน
โคเนื้อ	14,772	2,900
กระบือ	5,461	1,369
สุกร	6,996	1,200
ห่าน	106	20
ไก่เนื้อ	185,274	371
เป็ด	23,696	153

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบัวใหญ่ (2553)

3) ด้านการประมง ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ มีเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดจำนวน 702 ราย มีจำนวน 708 บ่อ รวมพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด 766.75 ไร่ โดยส่วนใหญ่เน้นการเลี้ยงเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนมากกว่าการทำการค้า

3.4.7 ลักษณะทางอุตสาหกรรม

อำเภอบัวใหญ่มีสถานประกอบการอุตสาหกรรม ธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการหลายแห่ง มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไปจำนวน 1 แห่ง และโรงงานอุตสาหกรรมที่มีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 10 ล้านบาทลงมา จำนวน 4 แห่งในอำเภอบัวใหญ่มีโรงสีขนาดใหญ่จำนวน 1 แห่ง คือ โรงสีตงฮั่วบัวใหญ่ อยู่ที่หมู่ 5 ตำบลบัวใหญ่

3.4.8 ลักษณะทางพาณิชยกรรม

1) ด้านพาณิชยกรรม

- ธนาคารพาณิชย์ในอำเภอบัวใหญ่มีสาขาของธนาคารไว้บริการประชาชนในพื้นที่ จำนวน 5 แห่ง ดังนี้ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารออมสิน สาขาบัวใหญ่ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 6 แห่ง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันบางจากจำนวน 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมันทีพีโอจำนวน 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จำนวน 1 แห่ง สถานีบริการน้ำมันซัสโก้ จำนวน 1 แห่ง และมีสถานีบริการก๊าซรถยนต์หรือ LPG จำนวน 1 แห่ง

- สหกรณ์จำนวน 1 แห่ง คือ สำนักงานสหกรณ์การเกษตรบัวใหญ่ จำกัด

- สถานประกอบการขายส่งและค้าปลีกการซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์จำนวน 172 แห่ง

- ร้านขายส่งจำนวน 21 แห่ง

- ร้านขายปลีกจำนวน 944 ร้าน

- กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์จำนวน 11 แห่ง

- ตลาดสดจำนวน 1 แห่ง

2) การบริการ ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีโรงแรมจำนวน 1 แห่งคือ โรงแรมออร์คิด อยู่ในตำบลบัวใหญ่ และมีรีสอร์ทจำนวน 1 แห่ง คือ ระเบียบงไม้รีสอร์ท มีบริการด้านข้อมูลข่าวสารอินเทอร์เน็ต จำนวน 9 แห่ง และมีร้านอาหารบริการอาหารและเครื่องดื่มจำนวน 201 ร้าน

3) การท่องเที่ยว ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น และไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก แต่ด้วยศักยภาพของพื้นที่สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่พักผ่อนได้ และเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ด้วย ได้แก่

- วัดป่าบ้านคอนหัน ที่มีเขตเสมาเป็นศาลากลางน้ำ ใช้เป็นสถานที่สำหรับการบรรพชาและอุปสมบท ลักษณะเป็นศาลาทรงไทย สมัยอยุธยา สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 นอกจากนี้ยังใช้

เป็นสถานที่ประกอบพิธีสังฆกรรมของพระภิกษุสงฆ์ และมีพระพุทธรูปปางสมาธิองค์ใหญ่บนคอกบัว เพื่อให้พุทธศาสนิกชนกราบไหว้ ซึ่งเป็นศูนย์รวมของตำบล

- วัดบ้านเสมาใหญ่อยู่ที่ตำบลเสมาใหญ่ เป็นวัดใหญ่ที่มีประวัติเก่าแก่ที่สุดในเขตพื้นที่ตำบลเสมาใหญ่ มีโบสถ์ และศาลาวัดที่ก่อสร้างด้วยลวดลายที่สวยงาม เป็นที่จัดกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญของตำบลเป็นประจำทุก ๆ ปี

- ปรากฏอยู่ ตั้งอยู่ในโรงเรียนวัดบ้านกุ่ม ตำบลคอนตะหินิน ห่างจากอำเภอบัวใหญ่ 10 กิโลเมตร ลักษณะเป็นโบราณสถาน สร้างเมื่อสมัยใดไม่มีใครทราบ มีลักษณะคล้ายปราสาทหินพิมาย เป็นปรากฏการณ์ขนาดเล็กสมัยขอม ฐานสี่เหลี่ยม ก่อด้วยศิลาแลงวางซ้อนกันจากฐานถึงยอด แต่ปัจจุบันสภาพปรักหักพังไปแล้ว หลงเหลือเพียงซากฐานไม่สูงนัก ภายในบรรจุพระพุทธรูปดินเผาซึ่งยังหลงเหลือให้เห็นอยู่ 4 - 5 องค์ จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน สันนิษฐานว่าสร้างรุ่นเดียวกับปราสาทหินพิมาย และปรากฏลึกลับ

3.4.9 ลักษณะทางโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคม การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอบัวใหญ่กับจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน มีรายละเอียด ดังนี้

- ชุมทางรถไฟบัวใหญ่ จากอำเภอบัวใหญ่ไปนครราชสีมา จากอำเภอบัวใหญ่ไปประเทศลาว (ผ่านหนองคาย) จากอำเภอบัวใหญ่ไปอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

- สถานีขนส่งอำเภอบัวใหญ่ บริการรถโดยสารจากอำเภอบัวใหญ่ไปจังหวัดนครราชสีมา อำเภอบัวใหญ่ไปจังหวัดขอนแก่น อำเภอบัวใหญ่ไปจังหวัดชัยภูมิ อำเภอบัวใหญ่ไปกรุงเทพฯ (ไม่รวมรถตู้บริการ) อำเภอบัวใหญ่ไปอำเภอประทาย และอำเภอบัวใหญ่ไปอำเภอชุมพวง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 (ชัยภูมิ – ประทาย) มีระยะทางทั้งหมดจากอำเภอบัวใหญ่ถึงจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 50 กิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอบัวใหญ่ถึงอำเภอประทาย ประมาณ 36 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2246 (โคกสี – เมืองพล) ระยะทาง 35 กิโลเมตร

- ทางหลวงชนบท สายบัวใหญ่ – โนนตาเถร ระยะทาง 15 กิโลเมตร ถนนสายนี้มีบางช่วงเป็นหลุมบ่อ (บ้านทองหลางน้อย-สะพานข้ามลำห้วย) ผู้สัญจรต้องใช้ความระมัดระวัง

- เส้นทางเชื่อม หมู่บ้าน ตำบล สภาพเป็นลาดยาง คอนกรีตเสริมเหล็กและลูกรัง ประมาณ 300 สาย ถนนที่เป็นลาดยางส่วนมากไม่คงทน ส่วนมากแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละพื้นที่เป็นผู้รับผิดชอบ

2) การโทรคมนาคม ติดต่อสื่อสาร พื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีโทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์สาธารณะจำนวน 2,052 เลขหมาย แบ่งเป็นโทรศัพท์พื้นฐานจำนวน 1,987 เลขหมายและ

โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 65 เลขหมาย ในทุกหมู่บ้านมีระบบหอกระจายข่าว และมีวิทยุชุมชนจำนวน 12 สถานี และมีทีวีชุมชน จำนวน 1 แห่ง

3) ประปา น้ำดื่ม มีระบบประปาหมู่บ้านที่ใช้ได้ครอบคลุมจำนวน 15,527 ครัวเรือน

4) แหล่งน้ำ พื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ขนาดเล็ก ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน ดังนี้

ตารางที่ 156 แสดงจำนวนแหล่งน้ำ อำเภอบัวใหญ่ ปี พ.ศ. 2552-2554

ประเภทแหล่งน้ำ	2552		2553		2554	
	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง
บ่อส่วนตัว	297	241	297	241	21	21
บ่อสาธารณะ	0	0	2	2	186	104

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอบัวใหญ่ (2554)

5) ไฟฟ้า สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้บริการครอบคลุมทุกครัวเรือน ยกเว้นกรณีประชาชนสร้างบ้านหรือกระท่อมอยู่ตามไร่นาของตนเองที่การไฟฟ้าไม่มีสายส่งไฟฟ้าแรงต่ำไปถึง

3.4.10 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรดิน สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายและดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงต่ำ จัดเป็นพวกดินเค็มเหมาะสำหรับปลูกข้าวในฤดูฝน แต่มักเสี่ยงต่อความลุ่มเหลว ถ้าปริมาณน้ำไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยการชลประทานเพื่อให้มีน้ำในการปลูกข้าว และการใช้ปุ๋ยบำรุงดิน ลักษณะดินโดยทั่วไปของอำเภอบัวใหญ่ มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สีเทาปนน้ำตาลอ่อน สีน้ำตาลปนแดงอ่อน ดินล่างส่วนใหญ่เป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีเทาปนน้ำตาล สีเทาปนชมพู และพบจุดประสีน้ำตาลแก่ สีแดงปนเหลือง เกิดจากฟักตะกอนลำน้ำ พบบริเวณที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบตามลานตะพักน้ำระดับต่ำ น้ำแข็งลึก 30 เซนติเมตร นานประมาณ 4 เดือน เป็นดินลึกมีการระบายน้ำไม่ค่อยดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ดินชั้นบนมีความเป็นกรดเป็นด่างที่ค่า pH 6.0 -7.0 เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่

2) ทรัพยากรน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำที่สำคัญของอำเภอบัวใหญ่ ได้แก่ ลำห้วยกระเบื้อง อยู่ในพื้นที่ บ้านไร่อ้อย บ้านโนนใหญ่ บ้านหนองหัวช้าง ลำห้วยยางใต้ อยู่ในพื้นที่ บ้านหล้าคา บ้านนาบ้านคอนบก ลำห้วยยางเหนือ อยู่ในพื้นที่ บ้านเสมาใหญ่ คลองอีสานเขียว อยู่ในพื้นที่ บ้านไร่อ้อย บ้านโนนตัว บ้านนา บ้านคอนบก และบ้านแจ้งสว่าง

3) ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ มีแหล่งน้ำทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญดังนี้

- ป่าชุมชน โคนเพ็ด บ้านหนองแวง ตำบลโนนทองกลาง อำเภอบัวใหญ่ เป็นป่าชุมชนที่คนในชุมชนร่วมใจกันอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี พื้นที่ป่าประมาณ 80 ไร่ โดยหมู่บ้านได้จัดกิจกรรมปลูกป่า

เป็นประจำทุกปี และในปี พ.ศ. 2554 หมู่บ้านได้นำงบประมาณชุมชนพอเพียงจำนวน 250,000 บาท จัดซื้อพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ มาปลูกในป่าชุมชน โดยได้รับการร่วมแรงร่วมใจจากคนในหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังมีพื้นที่สาธารณประโยชน์โคกโนนคู หมู่ที่ 5 บ้านหนองปรือ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ ที่มีการช่วยกันปลูกป่าเป็นหลังคาโคราชใน ปี พ.ศ. 2554

3.4.11 ด้านการเมือง

พื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูง เนื่องจากที่ผ่านมามีการทำร้ายคู่แข่งทางการเมืองในระดับชาติ และมีข่าวทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศหลายครั้ง รวมทั้งกรณีของการแบ่งแยกสีที่มีความชัดเจน

3.4.12 ด้านการจัดการราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบการปกครองในเขตท้องที่อำเภอบัวใหญ่ จำแนกการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ ดังนี้

1) หน่วยงานราชการส่วนกลาง 4 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โรงพยาบาลอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดนครราชสีมา

2) หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครราชสีมา สาขาบัวใหญ่ สำนักงานขนส่งจังหวัดนครราชสีมา สาขาบัวใหญ่ และหน่วยงานส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรบัวใหญ่ เรือนจำอำเภอบัวใหญ่ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานสัสดีอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานประมงอำเภอ สำนักงานสรรพากรอำเภอ สำนักงานสรรพสามิตอำเภอ ศูนย์บริการการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานท้องถิ่นอำเภอบัวใหญ่

3) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบัวใหญ่ สถานีชุมทางรถไฟบัวใหญ่ บริษัท ทีโอทีคอเปอร์เรชั่น จำกัด (มหาชน) และที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอบัวใหญ่

4) องค์กรอิสระ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ศาลจังหวัดบัวใหญ่ และสำนักงานอัยการจังหวัดประจำศาลจังหวัดบัวใหญ่

5) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อำเภอบัวใหญ่มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอบัวใหญ่ ดูแลครอบคลุมทุกพื้นที่ตำบลในเขตอำเภอบัวใหญ่

ข. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแจ้งใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตะหนิน องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้าง องค์การบริหาร

ส่วนตำบลโนนทองกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลกุคจอก องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสะอาด

ค. เทศบาล อำเภอบัวใหญ่มีเทศบาลจำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองบัวใหญ่

6) การปกครองท้องที่ แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2547 แบ่งออกเป็น 10 ตำบล 132 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 157 แสดงจำนวนหมู่บ้าน อำเภอบัวใหญ่

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
กุคจอก	16	บ้านจิวใหม่ (1) บ้านจิวใหม่ (2) บ้านเพ็ดน้อย บ้านโคกเพ็ด บ้านโสก บ้านดอนรี บ้านหนองเชียงไข่ บ้านหนองปรือ บ้านอ้อยช้าง บ้านดอนแปะ บ้านดอนแร้ง บ้านคุ่มะคำ บ้านดอนหัน บ้านกุคจอก บ้านหัวฝาย และบ้านโนนแดง
ขุนทอง	11	บ้านสี่แยกขุนทอง บ้านโคกลี บ้านดอนคนทา บ้านโสกงูเหลื่อม บ้านเพี้ยไชย์ บ้านหล้าคา บ้านหนองโคน บ้านโคกกลาง บ้านโคกสว่าง บ้านหนองหว้าเอน และบ้านเกล็ดคลื่น
ดอนตะหนิน	15	บ้านสระหมากทุ่ง บ้านทองหลางน้อย บ้านศรีรักษา บ้านน้ำป่า บ้านกู่ บ้านดอนรี บ้านดอนตะหนิน บ้านกุคตาโพธิ์ บ้านดอนกุคตาโพ บ้านกระเบื้อง บ้านโคกน้อย บ้านหนองม่วง บ้านโคกสะอาด บ้านกรวย และบ้านเกาะ
หนองแจ้งใหญ่	9	บ้านหนองแจ้งใหญ่ บ้านหล้าคา บ้านบุเสมา บ้านแจ้งเจริญ บ้านเสมาทอง บ้านอีโค บ้านโนนมะเฟือง บ้านดอนเค็ง และบ้านหนองไข่ผา
ด่านช้าง	12	บ้านดอนมัน บ้านตะคร้อ บ้านโนนทอง บ้านสระไผ่ บ้านนานิคม บ้านโนนเพ็ด บ้านตะคร้อเก่า บ้านหนองแวง บ้านหนองเม็ก บ้านโคกสะอาด บ้านรูกฟ้า บ้านหันเก่า
โนนทองกลาง	14	บ้านโนนทองกลาง บ้านตลาดโนนทองกลาง บ้านบัวน้อย บ้านหนองนาโลก บ้านหนองไผ่ล้อม บ้านดอนนาง บ้านไร่ บ้านหนองแวง บ้านดอนหัน บ้านโนนกระพี บ้านดอนชุมช้าง บ้านศรีพัฒนา บ้านดอนโกย และบ้านชัยเจริญ
บัวใหญ่	22	บ้านหนองขาม บ้านตลาดบัวใหญ่ บ้านโคกสูง บ้านหนองม่วง บ้านตะคร้อ บ้านจาน บ้านบัวใหญ่ บ้านหัวหนอง บ้านโคกป่าตอง (1) บ้านป่าตอง (2) บ้านหนองพะเนียด บ้านโนนพลวง บ้านท่าเนิน บ้านหนองปรือ บ้านห้วยโจด บ้านหนองตะไถ้ บ้านห้วยแคน บ้านดอนฆ่าเสือ บ้านดอนขุนสนธิ บ้านสระครก บ้านน้ำอ้อม และบ้านคิมม่วง

ตารางที่ 157 แสดงจำนวนหมู่บ้าน อำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
เสมาใหญ่	11	บ้านเสมาใหญ่ บ้านหญ้าคา บ้านนา บ้านคอนบก บ้านโนนดี บ้านโนนใหญ่ บ้านหนองแจ่มน้อย บ้านหนองหัวช้าง บ้านโนนนางาม บ้านไร่อ้อย และบ้านแจ่มสว่าง
หนองบัวสะอาด	12	บ้านหนองบัวสะอาด บ้านหนองกระทุ่ม บ้านสระครก บ้านคลองพฤษ์ บ้านกระพี บ้านหนองยาว บ้านคูขาด บ้านโสกรัง บ้านสระพะเนียด บ้านป่าตอง บ้านหนองพลวง และบ้านโคกสะอาด
ห้วยยาง	11	บ้านด่านช้าง บ้านคอนกระชาย บ้านห้วยยาง บ้านหนองขามเตี้ย บ้านห้วยคร้อ บ้านตลุกยาง บ้านคงบัง บ้านเก่าจิว บ้านบุญไทย บ้านหนองหญ้าปล้อง และบ้านสระไผ่

ที่มา : รวบรวมโดยคณะทำงาน โครงการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอบัวใหญ่ (2554)

3.4.13 การวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอบัวใหญ่

1) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยหนุนและปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหรือเป็นปัญหาต่อการพัฒนาพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 158 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอบัวใหญ่

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ก.ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นอำเภอที่มีพื้นที่สูงไม่เคยประสบอุทกภัย - มีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อกับอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก - ในพื้นที่มีระบบไฟฟ้าในครัวเรือนครบทุกหลังคาเรือน - มีเส้นทางคมนาคมทางรถไฟที่สะดวกและเชื่อมต่อกับต่างจังหวัดด้วย เช่น ขอนแก่นหนองคาย - มีสระบัวที่สวยงามสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอได้ 	<p>ก.ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ภายในอำเภอที่เชื่อมระหว่างตำบลและหมู่บ้านไม่สะดวก - อำเภอบัวใหญ่เป็นเมืองปิดถนนสายหลักไม่ผ่านตัวอำเภอ - ขาดการจัดการขยะ และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล มีพื้นที่ดินเค็มเป็นบริเวณกว้างทำให้เพาะปลูกไม่ได้ผล - ขาดแหล่งน้ำสายหลักเพื่อการพัฒนาระบบชลประทานสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่ - พื้นที่อำเภอบัวใหญ่มีบริเวณกว้างการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ตารางที่ 158 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p><i>ข. ด้านสังคม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีอำเภอที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนอำเภอบัวใหญ่ - มีกองทุนวันละบาทครบ 10 ตำบลและมีกลุ่มสตรีที่มีความเข้มแข็ง - มีสถาบันการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา พร้อมให้บริการคนในท้องถิ่น - มีวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนบัวใหญ่คนรู้จักทั่วประเทศ - มีนักกีฬาทีมชาติเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชน - มีสื่อวิทยุชุมชนจำนวนมากที่จะสื่อสารกับประชาชน 	<p><i>ข. ด้านสังคม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - เยาวชนโตเตรียม มั่วสุมการพนัน เสพยาเสพติด และ ทะเลาะวิวาท - เด็กและเยาวชนบางส่วนไม่มีโอกาสทางการศึกษาหรือไม่ได้รับการศึกษาต่อระดับที่สูง - ประชาชนมีการอพยพไปทำงานในเมือง เป็นเหตุที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน - ประชาชนมีความขัดแย้งกันทำให้ทำงานร่วมกันได้ค่อนข้างยาก และทุกคนเน้นการทำงานเพื่อตัวเองมากกว่าเพื่อส่วนรวม - ส่วนราชการในพื้นที่ไม่ได้มีการทำงานเพื่อสนับสนุนข้อมูลในการตัดสินใจต่อการนำไปสู่การพัฒนาสังคมอำเภอบัวใหญ่
<p><i>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในพื้นที่จำนวน 3 แห่ง ทำให้เกษตรกรไม่ต้องขนผลผลิตไปจำหน่ายที่อื่น - มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย และมีการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน - เกษตรกรในพื้นที่ยังมีที่ดินเป็นของตนเอง และสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ - ประชาชน โดยส่วนใหญ่ยังยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก - มีชุมชนทางด้านเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีต 	<p><i>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนในพื้นที่พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจน้อย ส่วนใหญ่พึ่งพาจากภายนอก หรือรอให้หน่วยงานราชการเข้ามาให้การสนับสนุน - ไม่สามารถรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการด้านเศรษฐกิจของชุมชนในรูปของกลุ่มอาชีพได้อย่างเข้มแข็ง - เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน - ประชาชนขาดรายได้จากอาชีพเสริม มีการสนับสนุนจากหน่วยงานน้อยมาก

ตารางที่ 158 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีขบวนการการเมืองภาคประชาชนที่ทำงานร่วมกับเครือข่ายอื่นทั้งระดับจังหวัดและระดับภาค และมีการทำงานกันอย่างต่อเนื่อง - มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระจายอยู่ในพื้นที่ และทำให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น - ยังมีกลุ่มผู้นำที่มีความมุ่งมั่นและทำงานให้ชุมชนด้วยความจริงจังและมีคุณธรรมจริยธรรม 	<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ราชการบางแห่งการติดต่อประสานงานล่าช้า - มีการแข่งขันในการเลือกตั้งทุกระดับในพื้นที่สูงทำให้เกิดความขัดแย้งและแบ่งพรรคแบ่งพวก มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้ง - ประชาชนในพื้นที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง - ประชาชนในพื้นที่เบื่อการเมือง เพราะว่าการเลือกตั้งไปแล้วไม่มีผลการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในทางที่ดีขึ้น - ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองน้อย - การเมืองท้องถิ่นมีการคอร์รัปชันและเลือกปฏิบัติ ผู้นำท้องถิ่นเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม - งบประมาณในการพัฒนาไม่ถึงชุมชน เพราะผู้บริหารบางพื้นที่ทำงานไม่โปร่งใส
<p>จ.ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีงานประจำปีของอำเภอคือ งานไหมบัวใหญ่ ที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามของคนบัวใหญ่ - มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าไหมกระจายอยู่ในทุกตำบล - ชาวบ้านยังมีการใช้ชีวิตชีวิตตามความเชื่อของตนเองเพื่อคงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง 	<p>จ.ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการรวบรวมข้อมูลทั้งแง่ของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของท้องถิ่นไว้ให้เป็นระบบ - เยาวชนรุ่นใหม่ และประชาชนทั่วไปไม่สนใจศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น - ขาดการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อที่ดีงามทำให้มีผลกระทบกับเด็ก เยาวชน และคนในสังคมบัวใหญ่มากขึ้น

2) การวิเคราะห์ โอกาส และอุปสรรคหรือข้อจำกัด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาพื้นที่อำเภอบัวใหญ่ สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 159 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอบัวใหญ่

โอกาส	อุปสรรค / ข้อจำกัด
<p><i>ก. ด้านกายภาพ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลมีโครงการพัฒนาระบบรถไฟรางคู่ ทำให้สะดวกต่อการเดินทางและการคมนาคมขนส่งผลผลิตทางการเกษตรของพื้นที่ - รัฐบาลมีโครงการถนนสี่ช่องทางจราจร เป็นโอกาสของการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร - รัฐบาลมีโครงการขยายเขตไฟฟ้าเพื่อที่อยู่อาศัยและการเกษตร - มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่รวดเร็ว เช่น อินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถสื่อสารได้รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ 	<p><i>ก. ด้านกายภาพ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีที่มีจะมีการสร้างรถไฟรางคู่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนในการเวนคืนที่ดิน - การแพร่กระจายของดินเค็มที่มาจากพื้นที่ข้างเคียงทำให้มีความยากลำบากในการแก้ไขปัญหา - ระบบการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้คนไม่ใช้วิจารณญาณในการคิดเพื่อการสื่อสารที่มีคุณภาพ - ภัยจากธรรมชาติ ประชาชนประสบปัญหาน้ำท่วมที่นาในบางตำบลและในขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้การทำนาของชาวนาได้ผลผลิตไม่เต็มที่ - โรคระบาดของพืชและสัตว์ เช่น เพลี้ยแป้ง
<p><i>ข. ด้านสังคม(การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - การกระจายอำนาจที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาบริหารสถานศึกษา - นโยบายประกันสุขภาพ ทำให้ประชาชนคนด้อยโอกาสได้เข้าถึงการบริการของรัฐมากขึ้น - นโยบายเรียนฟรี ที่ทำให้ลูกคนจนมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น - นโยบายการปราบปรามยาเสพติดที่ทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานเต็มที่ในการปราบปรามและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น - รัฐมีโครงการและงบประมาณในการพัฒนาคนในพื้นที่ของอำเภอ - มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพของรัฐ เช่น พัฒนาชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน 	<p><i>ข. ด้านสังคม(การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาที่หลักสูตรกำหนดโดยส่วนกลางเป็นหลักทำให้มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับงานและบริบทของชุมชนท้องถิ่น - การเปิดอาเซียนเป็นหนึ่งเดียว ทำให้ประชาชนในพื้นที่ต้องแข่งขันกับคนภายนอกมากขึ้น - นโยบายปราบปรามยาเสพติดที่ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องทำงานและเก็บคะแนน จนบางครั้งนำไปสู่การจับคนที่ไม่ได้กระทำผิดจริง

ตารางที่ 159 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอบัวใหญ่ (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค / ข้อจำกัด
<p><i>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลมีนโยบายรับจํานําข้าวทำให้เกษตรกรที่มีข้าวในมือขายได้ราคาและมีกำไรสูง - นโยบายการพัฒนากองทุนหมู่บ้านทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการเงินด้วยตนเอง - นโยบายค่าแรง 300 บาท ประจําญาติ 15,000 บาท - กระแสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้เกษตรกรและประชาชนทุกกลุ่มให้ความสำคัญและยึดเป็นแนวปฏิบัติ 	<p><i>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายรับจํานําข้าวมีผลกระทบต่อเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำนาจำกัด และเกษตรกรที่ไม่มีขุ้งฉางเป็นของตนเอง - การเปิดการค้าเสรีที่อาจส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าเกษตรโดยเฉพาะพืชหลัก ได้แก่ อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ซึ่งอำเภอบัวใหญ่มีเกษตรกรปลูกจํานวนมาก - เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาต้นทุนการผลิตและราคาจําหน่ายผลผลิตได้ด้วยตนเอง - เริ่มมีผลผลิตสินค้าเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านมาวางขายแข่งกับสินค้าเกษตรของประชาชนในพื้นที่
<p><i>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งที่มาจากเสียงของคนส่วนใหญ่ - มีนโยบายกระจายอำนาจที่เปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง - มีขบวนการต่อต้านคอร์รัปชันในพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมาที่นำโดยหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา 	<p><i>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการทุจริตในการบริหารงบประมาณทำให้การบริหารงบประมาณไม่ลงอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยในการพัฒนาพื้นที่ - นักการเมืองครอบงำความคิดของประชาชนทำให้ผู้นำ ประชาชนไม่มีอิสระทางความคิด - มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยทำให้การบริหารงานนโยบายไม่ต่อเนื่อง
<p><i>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - การเปิดอาเซียนเป็นหนึ่งเดียวในปี 2558 เป็นโอกาสให้เยาวชนและประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัว และสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น 	<p><i>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อวิทยุโทรทัศน์ มีอิทธิพลสูงต่อการเปลี่ยนพฤติกรรม วิธีคิดของประชาชนในพื้นที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบ - สังคมและชุมชนมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง ผู้คนหันไปสนใจเศรษฐกิจมากขึ้น เกิดการแข่งขันทำให้เกิดการหลงลืมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.4.14 ข้อเสนอแนะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพ

จากการจัดเวทีอำเภอเมืองที่ประชุมได้นำเสนอให้มีการขับเคลื่อนประเด็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพทั้งภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน นักการเมือง และอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนงานปฏิรูปโคราช จึงมีข้อเสนอแนะให้ทำงานผ่านการขับเคลื่อนงานเชิงประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประเด็นการทำมาหากินของประชาชนในพื้นที่ เน้นการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับบริบท และฐานทรัพยากรของท้องถิ่นให้มากที่สุด

ประเด็นที่ 2 ประเด็นสุขภาพและอาหารปลอดภัย เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรใช้สารเคมีมากขึ้น ไม่มีการดูแลสุขภาพของตนเอง รวมทั้งอาหารที่ตนเองผลิตออกไปจำหน่ายก็ไม่มีความปลอดภัย จึงจำเป็นต้องมีการทำงานในประเด็นนี้อย่างเข้มข้น

ประเด็นที่ 3 ประเด็นการพัฒนาคน โดยการพัฒนาการศึกษาเป็นหลัก เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันที่สอนให้คนออกไปอยู่นอกชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ดังนั้นในอนาคตจะทำอย่างไรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นให้มากที่สุดด้วย

ประเด็นที่ 4 ประเด็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการจัดการท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล โปร่งใส ที่จะเน้นกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามามีบทบาททางการเมืองให้มากขึ้น

ประเด็นที่ 5 ประเด็นด้านวัฒนธรรมประเพณีและการท่องเที่ยว เพื่อให้คนเดินทางเข้าไปในอำเภอบัวใหญ่ให้มากขึ้น และมีการใช้จ่ายและช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของอำเภอด้วย รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้อยู่กับลูกหลานในอนาคตด้วย